

Eva Šlesingerová

Imaginace genů

Sociologická perspektiva

EDICE STUDIE

muni
PRESS

SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ

Ediční rada SocioLOGICKÉHO NAKLADATELSTVÍ (SLON)

Luděk Brož, PhD. (Etnologický ústav AV ČR, v.v.i.)

Prof. PhDr. Miloš Havelka, CSc. (Univerzita Karlova)

Prof. PhDr. Jan Holzer, Ph.D. (Masarykova univerzita)

PhDr. Helena Kubátová, Ph.D. (Univerzita Palackého)

† Prof. PhDr. Miloslav Petrusek, CSc. (Univerzita Karlova)

PhDr. Jiří Šafr, Ph.D. (Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.)

Mgr. Zuzana Uhde, Ph.D. (Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.)

Ing. Alena Vodáková, CSc.

Imaginace genů
Sociologická perspektiva

Eva Šlesingerová

Eva Šlesingerová

Imaginace genů

Sociologická perspektiva

PRAHA – BRNO 2014

---

klíčová slova: biomedicína/biopolitika, biotechnologie, DNA, sociologie vědy, STS, genografie, medicína, tělo, populace

Text této knihy byl zpracován v rámci grantového projektu GA ČR P404/11/0621 „Childbirth, assisted reproduction, and embryo manipulation / A sociological analysis of current reproductive medicine in the CR”.

Odborně posoudili PhDr. Jaroslava Hasmanová Marhánková, Ph.D., a prof. PhDr. Jaroslav Střítecký, CSc.

Vydalo **SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON)** v koedici s Masarykovou univerzitou,
Praha – Brno 2014.
Vydání první.

Copyright © Masarykova univerzita 2014
Copyright © Eva Šlesingerová 2014

ISBN 978-80-210-8620-3 (online : pdf) (Masarykova univerzita. Brno)
ISBN 978-80-210-6097-5 (brožovaná vazba) (Masarykova univerzita. Brno)
ISBN 978-80-7419-146-6 (brožovaná vazba) (Sociologické nakladatelství /SLON/. Praha)

*Mým andělům,
tatínkovi*

Obsah

Poděkování	11
Úvod	13
Kapitola 1 Imaginace genů	19
Geny, geny...	19
Doba genomická	24
Projektování lidského genomu	32
<i>Genetizovaná diverzita lidí</i>	32
Genografický projekt – IBM a National Geographic	34
<i>Genografie migrace a původu</i>	34
České geny?	40
Kapitola 2 Biomoc/biopolitika	43
<i>Život/bíos jako objekt a prostředek moci, politiky</i>	43
<i>Genetizace života</i>	43
Biomoc/biopolitika	48
<i>Život a politika</i>	48
Biomoc a vládnutí populaci – governmentalita	54
Biologické občanství	60
Kapitola 3 Biomoc/biopolitika a idea rasy	63
Úvod ke třetí kapitole	63
Biomoc, DNA a idea rasy	64
Moderní biomoc, národní těla a idea rasy	66
Totální moderní biopolitika – případ nacionálního socialismu	72
Exkurz: Triumf zdravého a krásného	79
<i>Leni Riefenstahlová a reprezentace nacionální komunity</i>	79
Zpět do současnosti – biomoc/biopolitika, DNA a idea rasy	89

Kapitola 4 Imaginace etnogenů	93
Úvod ke čtvrté kapitole	93
Imaginace etnogenů	96
Linie předků, DNA a etnicita	98
Je fénická DNA vidět?	104
Cesta člověka. Genetická odysea	106
<i>Genografický projekt</i>	106
Imaginace etnogenů a biomoc	110
<i>Idea distribuce stejnosti a rozdílnosti</i>	110
ImagEned communities...	114
<i>Idea „skupinování“</i>	114
 Závěr	 116
 Summary	 120
 Literatura	 121
 Prameny a materiály	 129
 Autorčiny texty použité v knize	 130
 Internetové zdroje	 131
 Jmenný rejstřík	 133

Poděkování

Tento text mohl vzniknout díky institucionální i osobní podpoře, za kterou bych chtěla na tomto místě poděkovat.

Původní disertaci jako předchůdkyni současné knihy jsem mohla napsat díky stipendijnímu pobytu na Albert-Ludwigs-Universität ve Freiburg am Breisgau v Německu a díky zázemí výzkumného záměru IVRIS (týmu EMI) na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Přepřacování a aktualizace textu mohly být uskutečněny díky podpoře projektu GA ČR P404/11/0621 „Childbirth, assisted reproduction, and embryo manipulation / A sociological analysis of current reproductive medicine in the CR“. Na tomto společném projektu spolupracujeme spolu s Ivou Šmídovou a Lenkou Slepíčkovou, kterým tímto děkuji za přátelskou podporu a pomoc.

Mám to štěstí, že mohu poděkovat i za přátelskou podporu, které se mi dostalo při promýšlení, psaní, radosti, doufání i zoufání z tvorby, hlavně při přepisování disertace na knihu – děkuji za podporu Kateřině Liškové, Josefu Blahovi, Šárce Hájkové, Adéle Souralové, Slávce Ferenčuhové a všem přátelům a rodině mimo jiné i za příslib, že snad si někdo tu knihu i přečte.

—

Svému školiteli panu prof. Petru Marešovi děkuji za trpělivou podporu mé práce na původním textu disertace. Děkuji i těm, kteří si text přečetli a měli k němu připomínky, prof. Jaroslavu Stříteckému a Dr. Jaroslavě Hasmanové Marhánkové. Také Emě Hrešanové za kritické čtení části nového přetvořeného textu, veliký dík patří Nakladatelství SLON, jmenovitě PhDr. Miltové za velkou trpělivost a pomoc a PhDr. Alici Dudákové za jazykové korektury.

Děkuji také účastníkům a účastnicím workshopů a konferencí za připomínky, za totéž i studentům a studentkám mých kurzů a ostatním lidem, kterým jsem vyprávěla o tomto textu, kteří mě naučili, že analytické myšlení je nutné doplňovat myšlením imaginativním.

Děkuji velmi své nemoci-průvodkyni za to, že mi vždy při dokončování textu, a to jak disertace, tak i jejího přepisu do podoby knihy, vstoupila do

života a seznámila mě s dosud netušenými stranami mých hranic trpělivosti a pokory. A hlavně mě naučila, že věda je součástí života, který se vědou spoutat nedá.

... a ze srdce děkuji Robinovi za všechno

Úvod

Každý má rád dobrý příběh, a pokud tento dokončíme, bude jedním z nejúžasnějších, jaký kdy byl vyprávěn. Začíná v Africe u tlupy lovců a sběračů a končí o 200 tisíc let později se šesti miliardami potomků obývajících Zemi, žijících v míru či válce, ať už jejich tváře planou ve světle táborových ohňů nebo počítačových obrazovek, věří v tisíce různých náboženství nebo v žádné z nich. Mezi tímto časem je rozprostřena sága o přežití, stěhování, izolaci a dobývání. [...] Kdo byli první současní lidé v Africe? Co donutilo skupinu jejich předků opustit jejich domovský kontinent bezmála před 50 tisíci lety a obydlet Eurasii? Jakými cestami šli? Kdy a jak tito lidé dosáhli Ameriky? Odkud kam jdeme? Kdo jsme? ... [...] Zkrátka a dobře: geny dnešních lidí vypráví o cestě našich předků z Afriky do dalekých koutů zeměkoule.

—
Akumulované mutace ve vaší mtDNA a (pro muže) váš Y chromozom jsou jenom dvě vlákna ve velkém počtu lidí, kteří ovlivnili váš genom. Ale porovnáním mtDNA a Y chromozomů lidí z různých populací mohou genetici dosáhnout hrubé představy o tom, kde a jakých cest se ve velké migraci v rámci celé planety účastnili.

National Geographic, březen 2006¹

Roku 1953 na základě dat Rosalin Franklin a Maurice Wilkinse sestavili James Watson a Francis Crick model deoxyribonukleové kyseliny, za což jim² byla v roce 1962 udělena Nobelova cena za fyziologii a lékařství. Z hlediska přírodních věd se tento objev stal jednou z nejvýznamnějších událostí 20. století. Během půl století proluly představy a metafory DNA prostřednictvím popularizačních reprezentací veřejným prostorem do takové míry, že řada autorů mluví o genomizaci společnosti (Nelkin, Lindee 2014). Fenomén genetizace společnosti je ale předmětem zájmu věd sociálních také proto, že je součástí širšího proudu jevů souvisejících se specifickou správou moderní populace prostřednictvím představ o tělesnosti, o konceptu života. Důraz na

---

¹ Viz J. Shreeve, 2006. „The Greatest Journey Ever Told, the Trial of our DNA,” *National Geographic*, březen, str. 61–73.

² Cena byla udělena všem kromě Rosalin Franklin.

tělo a na bios, tedy na kategorii živého, stojí v základech analýz moderního procesu vytváření a správy populace prostřednictvím biomoci/ biopolitiky – konceptu, který popsal ve svých textech Michel Foucault³. Jeho současné projevy shrnuli mezi prvními Paul Rabinow a Nikolas Rose ve svém textu *Biopower Today* (2003b), kde v této souvislosti mluví o třech oblastech: ideji rasy, reprodukční medicíně a genomice.⁴ Pozornost věnovaná reprezentacím DNA a idejím o diverzitě populací je v tomto kontextu důležitým předpokladem sociálněvědní konceptualizace nových hranic subjektivity, Self či přináležitosti k sociální identitě, konkrétně například ke komunitě národní.

Dne 26. června 2000 dva na sobě nezávislé vědecké týmy oznámily, že byla dokončena první fáze mapování lidského genomu v rámci tzv. *Human Genom Project*. Od 80. let, kdy snaha rozluštit lidskou DNA začala, vznikly další projekty, zvláště HGDP – *Human Genom Diversity Project* (Projekt mapování genomické diverzity) nebo populárně-vědecký projekt o světové migraci pod záštitou společnosti National Geographic a IBM. Právě projekt mapování různosti lidského genomu je ukázkou spojení sekvencování DNA s vlastnostmi, jako jsou barva kůže, barva a tvar vlasů apod., spolu s tím, jak se při procesu mapování spojují s kategoriemi etnickými, kde rétorika výzkumu používá slova, jako jsou např. populace, původ, krev či informace od předků apod. Zkrátka s tím, co bychom mohli nazvat znovuobjevením se ideje o esenciální variabilitě lidských populací. Analýza fenoménu spojování části DNA a rodových linií, etnických či národních příslušností poukazuje na nutnost sociologické a sociálněantropologické rekonceptualizace kategorií rozdílnosti a stejnosti, diverzity lidských populací, osobní i sociální identity, příbuzenství, nacionální příslušnosti apod. David Skinner ve svém textu „Racialized Futures – Biologism and the Changing Politics of Identity“ (2006) píše, že se dnes pravděpodobně nacházíme v době, kdy se věda znovu začíná podílet na přetváření veřejného diskursu o rase⁵. V posledních letech se podle jeho názoru opět začínají objevovat biologizované výklady rozdílnosti a uka-

3 Česky například v textech: *Zrození biopolitiky, Dějiny sexuality – Vůle k vědění, Je třeba bránit společnost* atd.

4 V českém kontextu viz text např. L. Slepíčková, E. Šlesingerová a I. Šmídová, 2012. Biomoc a reprodukční biomedicína: konceptuální inspirace pro český kontext (*Biopower and Reproductive Medicine: Conceptual Inspiration for the Czech Context*). *Czech Sociological Review*, Vol. 48, No. 1, str. 85–106 nebo J. Hasmanová Marhánková, 2008. „Konstrukce normality, rizika a vědění o těle v těhotenství: příklad prenatalního screeningů.“ *Biograf*, roč. 3, č. 47, s. 19–49.

5 V celé své práci vycházím z předpokladu, že sama moderní biologie je jedním z mnoha příběhů, jak mluvit o „životě“, o rozdílech i stejnostech mezi lidmi: velmi významným, efektivním, velmi mocným a jedním z mnoha. To, že se v posledních letech znovu objevuje to, co bychom nazvali genomizací/biologizací/esencializací rozdílů mezi lidmi ve spojení s jejich rodovou/etnickou příslušností, ještě neznamená automaticky legitimizaci pro ideologii rasismu – tzn. společenskou a kulturní hierarchizaci těchto rozdílů. I když se tato kniha zabývá právě těmi sférami napětí, neklidu a nejednoznačností, které fenomén mapování lidské DNA ve spojení s etnickými/příbuzenskými kategoriemi reprezentuje a vytváří.

zuje se, že v některých vědních oborech roste ochota zabývat se takto chápanými rozdíly mezi lidmi.

Molekulární genetika, behaviorální genetika, neurobiologie a sociobiologie poskytly jazyk, jímž je možné interpretovat rozdíly mezi skupinami jako biologicky dané.

(Nelkin a Lindee in Skinner 2006: 469)

Možná neexistuje žádný způsob, jak se zeptat na inherentní biologické rozdíly mezi skupinami lidských bytostí, aniž bychom konstruovali rasu, a žádný způsob, jak konstruovat rasu, aniž bychom vyvolali rasismus.

(Rothman in Skinner 2006: 469)

Praktické vědění si uvyklo chápat a vnímat lidské tělo jako součást přirozenosti, přírody, něčeho, co je dědičné, opravdové, autentické. Pokud se k tomu v případě reprezentací analýzy DNA přidá autorita expertního vědění, přispívají tyto výpovědi k ospravedlnění esencializace tělesných rozdílů mezi lidmi jako rozdílů „přirozených“, „pravdivých“. Sociální vědy nám ale mohou ukázat, že hranice mezi tím, co je definováno jako *jiné*, a tím, co je definováno jako *stejné*, nebo mezi tím, co je přiřazeno ke sféře *přírody* a co ke sféře *kultury*, jsou značně variabilní a sociálně vytvářené (Wade 2002; Haraway 2002). Tudíž že z perspektivy sociálních věd je důležité zkoumat podmínky sociální a kulturní konstrukce pravdivosti, autenticity či přirozenosti těchto hranic. Pokud chce člověk definovat nebo žít svoji osobní i sociální identitu, stejnost se „svým“, zpravidla se vymezuje vůči tomu, co vnímá, zvyšnamňuje a vytváří jako odlišné, co sám není. Setkávání s exotickou či exotizovanou jinakostí, ale také tvorba, analýzy a dekonstrukce klasifikací, jsou základními antropologickými tématy⁶. Klasický příklad argentinského spisovatele Jorgeho Luise Borgese v této souvislosti ukazuje z hlediska západního způsobu strukturační vědění o světě případ bezsmyslné taxonomie, když zaznamenává mystifikační třídění zvířat podle „jisté čínské encyklopedie“. Ta dělí zvířata na:

- a) patřící císaři
- b) nabalzamovaná
- c) zdomácnělá

---

⁶ Snaha o porozumění způsobům, jakými se vytvářejí hranice a vyznačují rozdílnosti, je zásadní pro naše porozumění jak Self, tak i identitě sociální. Vycházím z toho, že difference je stvořena v kulturním procesu tvorby, který rozlišuje a ustavuje distinkce, často ve formě nároku na jasnou odlišitelnost opozic (my/oni). Označení difference je tudíž klíčovým komponentem jakéhokoli systému klasifikace, kde hraje důležitou roli konsenzus členů kultury, společnosti o tom, jak klasifikovat věci a na základě toho udržet smysluplný sociální řád.

- d) prasátka
- e) sirény
- f) bájná
- g) toulavé psy
- h) zvířata zahrnutá do této kategorie
- i) co jsou jako bláznivá
- j) nespočitatelná
- k) nakreslená tenoučkým štětcem z velbloudí srsti
- l) a podobně
- m) ta, co právě rozbila džbán
- n) ta, co z dálky připomínají mouchy.

Této fabulace se kreativně zmocňuje Michel Foucault ve svém textu *Slova a věci*, když na základě takového setkání s exotickou klasifikací, pro západní způsob myšlení vtipnou až nesmyslnou, ukazuje způsob, jakým se utváří epistéma, tzn. jakási pomyslná pořádací mřížka, která umožňuje lidem pomocí jazyka řetězit slova ve výpovědi a poskytuje mu tak nástroje, pravidla pro relevantní a pro ostatní srozumitelné myšlení. Tak, že mu dodává přesnou taxonomii jsoucnen, se kterými může operovat, a vědění, které je „normální“, nezpochybňované, tzn. není jako „čínská encyklopedie“ vystaveno úsměvu, který by jej smetl ze stolu relevantních a užitečných klasifikací světa. Na tomto příkladu Foucault ukazuje, jak je představitelné či nepředstavitelné vnímat určitou epistemologii jako přijatelnou, nezpochybnitelnou (Vašíček⁷). A právě pozdně moderní řeč o souvislosti mezi mapováním lidské DNA a ideji o esenciální populační diverzitě, o etnické příslušnosti, o kořenech, příbuznosti poukazuje na tvorbu takové mřížky, epistémy, hranice možných identifikací, chápaných a utvářených jako přirozených, pravdivých, normálních.

První kapitola knihy *Imaginace genů. Sociologická perspektiva* nastiňuje otázky, které se zajímají o souvislost mezi genetikou, projekty mapování lidského genomu, popřípadě mezi mapováním diverzity populací prostřednictvím analýzy genomu a mezi příběhy o příslušnosti k určitému národu, etnické skupině.

---

⁷ „Jak se epistéma projevuje? Tabulka, mřížka, rastr představují samotnou epistému. Základní kódy kultury na jedné a vědecké teorie (a filosofické interpretace) na druhé straně určují a zároveň ospravedlňují tu kterou. Ani pro nejprostší a nejnevinější zkušenost nelze použít vyhodnocující měřítka podobnosti nebo rozdílnosti, která by už nebyla v dotyčné osobě „naprogramovaná“. Jde o řád, pořádek jsoucnen, který je – existuje. Foucault mluví o příslušnosti věcí k jistému němému řádu, o surovosti bytí řádu. Je to to, co se skrývá (a vlastně co je zakládá) za pořádacími kódy, jako jsou slova, vjemy a gesta, které vnímáme jako přesné a autentické vyjádření.“ Viz <<http://antropologie.zcu.cz/michel-foucault-slova-a-veci>>. (Stránky navštíveny 10. 7. 2012).

K tomu, aby poslední kapitola *Imaginace etnogenů* mohla nabídnout komplexnější interpretaci fenoménů naznačených v první kapitole, je třeba konceptualizovat konkrétní pojem biomoci/biopolitiky v kapitolách *Biomoc/Biopolitika* a *Biomoc/Biopolitika a idea rasy*. Koncept biomoci/biopolitiky jsem na základě Foucaultem popisované hranice mezi tím, co má žít, a mezi tím, co má zemřít, propojila s fenoménem znovuoobjevení se ideje rasy, která se stala konstitutivním rysem modernity, klasifikující koncepcí sociální i osobní identity, včlenění i vyloučení. Stala se věděním, které se sestává zejména z vytváření difference a které paradigmaticky ustavuje diferenci (Goldberg 1993). Jestliže se tyto dvě kapitoly práce věnují pojetí DNA a genomu v rámci sociálních věd, posléze biomoci/biopolitice jako specifickému projevu moderního způsobu vládnutí – governmentality, poslední část se zabývá současnými – tedy pozdně moderními projevy strategie spojování odkazů k části DNA a k idejím původu, etnicity, nacionální příslušnosti apod. Konkrétně se zabývá populárními reprezentacemi DNA, spojením popularizace genomu a vynalézání etnicizované komunity. V kontextu celé práce, jejího zaměření, se to, jakým způsobem „se mluví“ o genetice, stalo centrálním pro svoji aktuálnost a zároveň pro to, do jaké míry v sobě tyto způsoby obsahují stále se vracející zásadní téma, a to ideu kategorizace lidí podle různých více či méně esencializovaných charakteristik, tzn. podle ras, etnosu, krevní linie předků apod. Intelektuální inspirací pro následující text byly myšlenky autorů, jako jsou například: Michel Foucault, David Skinner, Peter Wade, Paul Rabinow, Nikolas Rose, Gísli Pálsson, Thomas Lemke, Giorgio Agamben, Dorothy Nelkin, Susan Lindee, Rogers Brubaker a další.

Následující text je postaven na těchto otázkách: Jak mohou sociální vědy analyticky přistoupit k různým typům mapování lidské DNA a genomu? Jak se spojují analýzy DNA a etnické příslušnosti? Jaké mohou mít tyto fenomény sociální důsledky? Při inspiracích texty z populárního, veřejného diskursu mi nejde o vyjádření či nalezení nějaké absolutní objevené pravdy, jde mi o popis způsobu, jakou cestou se s tímto fenoménem konceptuálně vyrovnává sociální a kulturní teorie, a také, jakou cestou se pravda o současné distribuci rozdílností/nerovností prostřednictvím biopolitiky vytváří. Následující text je tedy konceptuální analýzou s konkrétním zaměřením na texty, reprezentace, které popularizují studium lidského genomu, DNA. Dosud zamlčeným zdrojem a předpokladem mé inspirace nejsou tedy jen texty o genomu. Je jím související uvažování nad tímto empirickým materiálem jako nad ilustrací reprezentace stejnosti a rozdílnosti lidí. V další části textu se budu snažit poukázat na fenomén genomizace společnosti, DNA a mapování genomu, nového pojetí identity, jak Self, tak skupinového přináležení. Své porozumění předkládám čtenářům, nabízím svoji verzi příběhu sociálněvědní

imaginace, příběhu, který – zdá se – obsahuje analýzu nových forem subjektivizace a identit.

Cílem mé práce je právě ukázat, z jakého potenciálu vyrůstá síla argumentace tehdy, když se ve veřejném, populárním diskursu odkazuje k souvislosti genů/DNA a idejí přirozenosti a původu, přínáležitosti k národu apod. Přestože tyto dvě dimenze (CO a JAK) lze oddělit pouze analyticky, zaměřím se v tomto textu pouze na druhou z nich. Jestliže jsem totiž v úvodní části textu nastolila problém popularizace genetiky a pozdně moderní governmentality, je důležité podívat se na to, jakým způsobem ovlivňuje sociálněvědní perspektiva analýzy vyprávění o těle a tělesnosti, to znamená, jak můžeme interpretovat spojování reprezentací genomu, DNA a představ o národním původu, přirozenosti či ideji rasy. Následující text vychází z různých typů textů a promluv, které se zabývají definicemi a radami v oblasti původu, jak individuálního, tak i celé specifické populace, a které spojují genetický screening s kategoriemi etnicity či národa. Hlavními zdroji mého materiálu pro analýzu diskursu popularizace genomiky jsou projekty, které měly či mají za cíl mapovat, zkoumat lidskou DNA jako část kolektivní i Self identity. Jedná se zvláště o tyto: 1. *Genografický projekt*, na kterém spolupracuje konsorcium IBM a National Geographic⁸; 2. kniha, film a projekt antropologa Spencera Wellse *The Journey of Man: Genetic Odyssey* a *The Journey of Man/The Story of the Human Species* (přičemž tento projekt je součástí Genografického projektu); 3. *Human Diversity Mapping Project*; 4. projekty nabízející hledání původu prostřednictvím analýzy DNA – např. familytree, rootsforreal, ancestry.com, českou verzi firmy Genomac; 5. diskurs tvorby národních databází – např. případ islandské databáze DNA; 6. film *Triumf vůle* a Prolog k filmu *Olympia* Leni Riefenstahlové jako část exkurzu ke spojení konceptu biomoci a rasy. Text se tedy zaměřuje na analýzu fenoménu mapování lidských populací pomocí genetických testů, dědičných linií spojujících DNA a na jeho propojení s kategoriemi etnicity, populace, variace či jiné verze ideje o rozdílnosti a stejnosti lidí odkazující k jejich původu, nacionalitě apod.

Jaká jsou potom spojení mezi ideou rasy, biomocí a biopolitikou zdraví a medicíny v našem postgenomickém věku?

Nikolas Rose, *The Politics of Life Itself*

---

8 Viz <<https://genographic.nationalgeographic.com/>>.

Kapitola 1

Imaginace genů

Geny, geny...

obr. 1: Ilustrace z filmu *Gattaca*, © Columbia Pictures 1997.

...neurologie – 60% pravděpodobnost, manická deprese – 42% pravděpodobnost, impulzivita, hyperaktivita a nesoustředěnost – 89%, srdeční nedostatečnost – 99% pravděpodobnost, předčasná smrt, očekávaná délka života – 30,2 let

Gattaca

V roce 1997 natočil Andrew Niccol film *Gattaca*⁹. Film z tehdy ne tak vzdálené budoucnosti vypráví příběh Vincenta, muže, jehož snem je stát se pilotem ve vesmíru. Toto povolání však vyžaduje vynikající zdraví, a on má již od

---

⁹ Slovní hříčka obsahující symbolické písmenné vyjádření složení DNA z chromozomů (G, T, A, C).